

Internetconsultatie AMvB Rookvrije Schoolterreinen

Reactie MBO Raad

De MBO Raad ondersteunt het belang van een rookvrije generatie volledig. Daarom hebben wij ook onze handtekening gezet onder het Nationaal Preventieakkoord en de daarin genoemde maatregelen om in 2040 een rookvrije generatie te hebben. Wij vinden het ook belangrijk dat het duidelijk moet zijn wat scholen moeten doen om te voldoen aan de nieuwe wetgeving die per 1 augustus 2020 ingaat en dat de opdracht voor de scholen uitvoerbaar moet zijn. In de AMvB die nu ter consultatie voorligt ontbreekt het op onderdelen aan duidelijkheid en daarmee is ook de uitvoerbaarheid op die onderdelen in het geding.

Onderstaand volgt een paginagewijze reactie op de AMvB.

Pag. 3 en 4 van de AMvB staat dat veel scholen geen rookverbod hebben ingesteld en daarom dwingende wetgeving nodig is.

Dat is ons inziens kort door de bocht omdat alle mbo-scholen al rookbeleid hebben waarbij specifieke plaatsen aangewezen en gemarkeerd zijn waar gerookt mag worden. De schoolterreinen zijn daardoor voor het overgrote deel al rookvrij. Het percentage van dat 86% van de mbo-scholen geen rookvrije schoolterreinen zouden hebben, geeft dan ook een te negatief beeld van de feitelijke situatie. Het doet ook af aan alle inspanningen van de scholen om veilige en gezonde leer- en werkomgevingen te creëren voor studenten en medewerkers.

Dat schoolterreinen niet volledig rookvrij zijn heeft redenen. Deze hebben te maken met het feit dat er nu eenmaal wordt gerookt onder studenten en medewerkers. Gelukkig wel steeds minder. Om via deze AMvB scholen te dwingen met een wettelijke verplichting en bijbehorende boetesystematiek zal daarom in een aantal gevallen de scholen voor dilemma's plaatsen.

Vaak bijvoorbeeld zijn schoolterreinen, in ieder geval in het mbo, dusdanig groot dat handhaving te duur of onmogelijk is. Dit verhoudt zich slecht met de resultaatverplichting die scholen wordt opgelegd met deze AMvB. Scholen zullen preventiemaatregelen treffen om het rookverbod te handhaven, maar zeker in de beginfase en vooral op grotere schoolterreinen, is het volledig voorkomen van dat er wordt gerookt, feitelijk onmogelijk. Bij regelmatige controles door de NVWA is er dus een reële kans op regelmatige boetes. Deze boetes lopen exponentieel waardoor het om veel geld kan gaan. Dit betekent dan dat geld dat bedoeld is voor onderwijs, weglekt. Dat gevaar neemt toe naarmate de wetgeving niet duidelijk en/of uitvoerbaar is voor scholen.

De systematiek van de tabakswet is erop gericht om commerciële uitbaters via financiële prikkels aan het handhaven te krijgen. Beheerders worden door het opleggen van boetes gedwongen om te investeren in de handhaving. Die systematiek is niet passend voor het onderwijs. Het lijkt ons dat een systematiek die beoordeelt of mbo-scholen voldoende doen aan preventie en voorlichting over het rookverbod, beter past bij bekostigde scholen dan een systematiek waarbij iedere student die rokend gezien wordt, leidt tot een boete en het weglekken van bekostiging.

Pag. 6: Staat dat handhaving van het rookverbod ook moet gebeuren als het gebouw wordt verhuurd in de avond.

Overdag handhaven ligt voor de hand maar het is niet realistisch om die dezelfde capaciteit aan medewerkers ook in te zetten in de avonduren en in de weekenden. Dat brengt extra kosten met zich mee die dan moeten worden doorbelast naar huurders die het gebouw veelal gebruiken voor maatschappelijke en culturele activiteiten. Het kan niet zo zijn dat onderwijsgebouwen niet meer beschikbaar worden gesteld voor dergelijke activiteiten vanwege de kosten om het rookverbod actief te handhaven. Ook hier biedt een systematiek die beoordeelt of scholen voldoende doen aan

preventie en voorlichting over roken, meer perspectief voor de uitvoerbaarheid op de scholen van deze AMvB.

Pag. 6: Staat: “De beheerder van het terrein - meestal de onderwijsinstelling – (...)”.

In alle voorbeelden die in de AMvB worden aangehaald om schoolterreinen te definiëren, worden voorbeelden gebruikt waarin de beheerder van het schoolterrein de onderwijsinstelling is. Alle voorbeelden die worden aangehaald gaan uit van een klassieke situatie van een school die alleen-gebruiker is van de gebouwen en terreinen en misschien een deel van zijn gebouw en terrein deelt met derden. Deze klassieke situatie komt vooral voor in het primair - en voortgezet onderwijs en in veel mindere mate in het mbo. Er zijn heel veel terreinen waar mbo-scholen slechts een beperkt deel van een terrein gebruiken/huren en formeel geen beheerder zijn. Deze AMvB is niet helder over haar reikwijdte in die situaties.

In de toelichting in de AMvB wordt wel aangegeven wat medegebruik van het terrein door een school inhoudt maar niet welke omvang of vorm het medegebruik van de inrichting of het gebouw dient te hebben om onder de reikwijdte van de AMvB te vallen. Strikt de tekst en toelichting lezend kan dit betekenen dat wanneer een gedeelte van een gebouw van een derde af en toe wordt gebruikt om les te geven (bijvoorbeeld aan de werknemers van een bedrijf bij bedrijfstrajecten of bij praktisch gestuurd leren) het terrein bij dit gebouw rookvrij dient te worden gemaakt. Dat kan niet het beoogde effect zijn van deze wetgeving en maakt het daarom noodzakelijk dat meer toelichting en uitleg wordt gegeven over de reikwijdte van deze AMvB.

Ook wordt niet duidelijk hoe de beheerders van terreinen, als deze geen onderwijsinstellingen zijn, geïnformeerd worden over deze AMvB.

Pag. 7: Staat dat het rookverbod geldt voor alle personen die gebruik maken van het terrein.

Wat doe je met toevallige rokende passanten op schoolterreinen? Als school sta je machteloos maar kan wel boetes krijgen als je niet handhaaft. Er wordt ook te makkelijk gesuggereerd dat andere beheerders vrijwillig de samenwerking met scholen zullen gaan opzoeken. In de praktijk zal dit niet altijd mogelijk blijken.

Pag. 12: Staat dat rookvrije schoolterreinen voor overlast in de wijk zouden kunnen zorgen.

Een rookverbod op schoolterreinen zal in een groot aantal gevallen voor overlast in de omgeving van schoolterreinen (wijken, winkelcentra, openbare ruimtes) zorgen en daarmee de relatie tussen scholen, studenten en wijkbewoners onder druk zetten.

In de AMvB wordt hier laconiek mee omgegaan door te zeggen dat een school hiervoor een goede samenwerking moet opzoeken met gemeentes die ook een rookverbod kunnen instellen in openbare ruimtes. [De VNG is van mening dat gemeentes deze bevoegdheid niet hebben](#). En al zouden gemeentes deze bevoegdheid wel hebben (standpunt VWS) dan nog zullen er verschillen zijn per gemeente. Aangezien veel mbo-scholen locaties hebben in meerdere gemeentes zullen ze te maken krijgen met verschillende maatregelen en standpunten per gemeente.

Met deze wetgeving worden scholen gedwongen de rol van “wijkregisseur” op zich te nemen om Nederland van het roken af te krijgen.

De verplaatsing van het roken van het schoolterrein naar de wijk brengt naast overlast ook veiligheidsrisico's met zich mee omdat studenten aan het zicht van de school onttrokken worden. Studenten kunnen bijvoorbeeld makkelijker worden benaderd door kwaadwillenden (loverboys, criminelen, drugsdealers etc).

Pag. 13: Bij de gevolgen voor de regeldruk, worden de kosten (aanschaf borden) voor het mbo, hbo en wo totaal geraamd op €127.600.

Scholen zullen ook andere kosten moeten maken dan alleen het aanschaffen van een aantal borden. Bijvoorbeeld de kosten voor het weghalen van rookfaciliteiten (abri's) en het vervangen van prullenbakken, communicatie richting studenten en medewerkers etc. De kosten zijn veel te laag geraamd in deze AMvB.

Een van onze leden (een grotere mbo-school met 22 onderwijslocaties) heeft berekend dat de kosten voor materiële aanpassingen op hun schoolterreinen alleen al, rond de €140.000 zal zijn. Dit zijn dan eenmalige kosten. Daar bovenop komen nog de extra personele kosten die scholen zullen moeten maken om het rookverbod voor te bereiden, te implementeren en te kunnen handhaven. Vooral in de voorbereidings- en tijdens de implementatiefase zullen deze extra personele kosten hoog zijn. Wij roepen u op de scholen een redelijke financiële compensatie te bieden voor de kosten (materieel en personeel) die ze moeten maken voor deze majeure opgave.

Pag. 13: Staat "Om ook toezicht op deze uitbreiding van het rookverbod te houden, dienen nieuwe inspectiemethoden en activiteiten ontwikkeld te worden en acht de NVWA het nodig om beleidsregels in te stellen".

Wij adviseren u de NVWA te vragen het onderwijsveld te betrekken bij het ontwikkelen van de nodig geachte beleidsregels.

Nihat Yilmaz
Beleidsadviseur, MBO Raad

Woerden, 17 juli 2019